

V Bruseli 4. decembra 2020
(OR. en)

13684/20

JAI 1066
COPEN 366
EUROJUST 156
EJN 106

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	13214/20 + COR 1
Predmet:	Závery Rady „Európsky zatykač a konania o vydání osôb – súčasné výzvy a ďalší postup“ – znenie schválené Radou

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady s názvom „Európsky zatykač a konania o vydání osôb – súčasné výzvy a ďalší postup“ ktoré Rada schválila písomným postupom 1. decembra 2020.

Závery boli tiež uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie*, pozri Ú. v. EÚ C 419, 4.12.2020, s. 23 – 29.

Závery Rady

„Európsky zatykač a konania o vydání osôb – súčasné výzvy a ďalší postup“

RADA SCHVÁLILA TIETO ZÁVERY:

1. Kľúčovou prioritou strategického programu na roky 2019 – 2024, ktorý 20. júna 2019 prijala Európska rada, je ochrana občanov a slobôd. Európa musí byť miestom, kde sa ľudia cítia slobodne a bezpečne. Na tento účel je potrebné rozšíriť a posilniť boj proti terorizmu a cezhraničnej trestnej činnosti. Spolupráca v trestných veciach a výmena informácií by tieto ambície mali odrážať, pričom sa musí ďalej zlepšovať a rozvíjať uplatňovanie spoločných nástrojov.
2. Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (2002/584/SVV, rámcové rozhodnutie o EZ)¹, ktoré je kľúčovým nástrojom justičnej spolupráce v trestných veciach, zjednodušilo a zrýchlilo spoluprácu medzi členskými štátmi. Toto rámcové rozhodnutie naďalej významne prispieva k plneniu jedného z cieľov Únie, ktorým je poskytnúť jej občanom priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

¹ Ú. v. ES L 190, 18.7.2002, s. 1.

3. Pri rôznych príležitostiach sa uskutočnili diskusie o tom, ako ďalej zlepšiť justičnú spoluprácu v trestných veciach. V kontexte tohto procesu sa identifikovalo niekoľko oblastí, v ktorých by sa účinnosť mechanizmu odovzdávania v rámci EZ mohla ešte zvýšiť. Rada preto v roku 2018 počas rakúskeho predsedníctva prijala závery o vzájomnom uznávaní v trestných veciach s názvom Podpora vzájomného uznávania zvyšovaním vzájomnej dôvery². Rumunské predsedníctvo vydalo v roku 2019 správu o ďalšom postupe v oblasti vzájomného uznávania súdnych rozhodnutí v trestných veciach³. Najnovšia správa Komisie o vykonávaní z 2. júla 2020⁴, prebiehajúce deviate kolo vzájomných hodnotení v Rade⁵, návrh správy o vykonávaní Výboru Európskeho parlamentu pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci zo 4. septembra⁶ a virtuálna konferencia, ktorá sa konala 24. septembra 2020 v kontexte nemeckého predsedníctva⁷, poskytli rokovaniam o budúcnosti európskeho zatykača nový impulz.
4. Dňa 13. júna 2022 si pripomenieme 20. výročie prijatia rámcového rozhodnutia o európskom zatykači. Členské štáty, Komisia, Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA), Eurojust, Európska justičná sieť (EJS) a pracovníci v tejto oblasti, ktorí každodenne pracujú na postupoch odovzdávania osôb, by sa s cieľom osláviť toto výročie mali snažiť nájsť a využívať riešenia súčasných výziev súvisiacich s uplatňovaním rámcového rozhodnutia.

² Ú. v. EÚ C 449, 13.12.2018, s. 6.

³ 9728/19.

⁴ COM(2020) 270 final.

⁵ Deviate kolo vzájomných hodnotení – vzájomné uznávanie právnych nástrojov v oblasti pozbavenia alebo obmedzenia osobnej slobody (pokiaľ ide o rozsah hodnotenia, pozri dokument 6333/19).

⁶ Návrh správy o vykonávaní európskeho zatykača a postupov odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (2019/2207(INI)), 4. septembra 2020; EPRS, Posúdenie vykonávania európskeho zatykača, PE 642.839, jún 2020.

⁷ Pozri dokument predsedníctva 11419/20.

5. Rada súhlasí s tým, že existuje priestor na zlepšenie v týchto oblastiach:
- A. zlepšenie vnútroštátnej transpozície a praktického uplatňovania rámcového rozhodnutia o európskom zatykači;
 - B. podpora vykonávajúcich orgánov pri posudzovaní základných práv,
 - C. riešenie určitých aspektov konania vo vydávajúcom a vo vykonávajúcom členskom štáte,
 - D. vybavovanie žiadostí o vydanie občanov EÚ do tretích krajín,
 - E. posilnenie postupov odovzdávania v rámci EZ v čase krízy.
- A. Zlepšenie vnútroštátnej transpozície a praktického uplatňovania rámcového rozhodnutia o európskom zatykači**
6. Efektívnosť a účinnosť rámcového rozhodnutia o európskom zatykači závisí najmä od vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa v plnej miere transponujú požiadavky práva EÚ. Napriek značnému úsiliu, ktoré sa už vynaložilo, stále existuje priestor na zlepšenie, najmä vzhľadom na vyvíjajúcu sa judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (SDEÚ).
7. Rada vyzýva členské štáty, aby zabezpečili riadnu transpozíciu rámcového rozhodnutia o európskom zatykači a náležite pritom zohľadnili judikatúru Súdneho dvora EÚ a odporúčania vyplývajúce zo štvrtého a prebiehajúceho deviateho kola vzájomných hodnotení⁸, ako aj zo správ Komisie o vykonávaní z 24. januára 2006, 11. júla 2007, 11. apríla 2011 a 2. júla 2020⁹. Je potrebné poznamenať, že Komisia začala postup v prípade nesplnenia povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ a v prípade potreby bude v blízkej budúcnosti v iniciovaní takýchto postupov pokračovať.

⁸ Pozri záverečnú správu uvedenú v dokumente 8302/4/09 REV 4 a dokument 6333/19.

⁹ KOM(2006) 8 final, KOM(2007) 407 final, KOM(2011) 175 final, COM(2020) 270 final.

8. Príručka o vydávaní a vykonávaní európskeho zatykača¹⁰, naposledy aktualizovaná v roku 2017, sa pre pracovníkov v tejto oblasti ukázala ako cenný nástroj. Vzhľadom na vývoj, ku ktorému medzičasom došlo, najmä pokiaľ ide o veľký počet rozsudkov Súdneho dvora EÚ, Rada vyzýva Komisiu, aby príručku v blízkej budúcnosti aktualizovala.
9. Členské štáty sa nabádajú, aby pracovníkom v tejto oblasti uľahčili uplatňovanie a výklad vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa vykonáva rámcové rozhodnutie o EZ, a to stanovením nezáväzných usmernení na uplatňovanie európskeho zatykača. Takéto usmernenia, ktoré by mali zohľadňovať príručku týkajúcu sa európskeho zatykača a byť s ňou v súlade, by mohli vydávajúcim justičným orgánom pomôcť najmä pri overovaní toho, či sú splnené podmienky na vydanie európskeho zatykača a či je dodržaná zásada proporcionality.
10. Ako užitočná pre pracovníkov v tejto oblasti sa ukázala aj publikácia Eurojustu „Prehľad judikatúry Súdneho dvora EÚ týkajúcej sa európskeho zatykača“, ktorá bola naposledy aktualizovaná v marci 2020. Rada vyzýva Eurojust, aby tento prehľad podľa potreby čo najčastejšie aktualizoval a aby ho naďalej sprístupňoval vo vhodnej elektronickej forme.
11. Rada nabáda členské štáty, Komisiu a Európsku sieť odbornej justičnej prípravy, aby pokračovali vo svojom úsilí o podporu a rozšírenie ďalšej odbornej prípravy pracovníkov zapojených do postupov odovzdávania v rámci EZ a v podpore výmeny názorov medzi pracovníkmi v tejto oblasti z rôznych členských štátov. Priamy kontakt medzi pracovníkmi v tejto oblasti z rôznych členských štátov posilňuje vzájomnú dôveru a prispieva tým k lepšiemu uplatňovaniu rámcového rozhodnutia o EZ. Na účely podpory vzájomného porozumenia by sa mali ďalej preskúmať možnosti organizovania osobitných podujatí odbornej prípravy pre pracovníkov v tejto oblasti z dvoch alebo viacerých členských štátov s vysokým počtom spoločných prípadov.

¹⁰ Ú. v. EÚ C 335, 6.10.2017, s. 1.

12. Eurojust a Európska justičná sieť (EJS) zohrávajú kľúčovú úlohu pri praktickom uplatňovaní rámcového rozhodnutia o európskom zatykači, ako sa ukázalo počas pandémie COVID-19. Rada nabáda Eurojust a EJS, aby pokračovali vo svojej cennej práci a zintenzívnili svoje úsilie o ďalšie zlepšenie výmeny informácií, koordinácie a spolupráce medzi vnútroštátnymi justičnými orgánmi, ako aj o poskytovanie čo najlepšej podpory pre spoluprácu s Európskou prokuratúrou (EPPO).
13. S cieľom ešte viac zlepšiť uplatňovanie rámcového rozhodnutia o EZ by mal na úrovni Únie fungovať centralizovaný portál, na ktorom by sa zhromažďovali a priebežne aktualizovali všetky relevantné informácie, ktoré by mohli pracovníkom v tejto oblasti uľahčiť používanie európskeho zatykača. Na tento účel sa EJS vyzýva, aby v konzultácii s Komisiou, Eurojustom a ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami preskúmala možnosti rozšírenia a ďalšieho zlepšenia webovej stránky EJS, na ktorej sa už nachádza široká škála informácií o európskom zatykači a je preto v tejto súvislosti dobrým základom.

B. Podpora vykonávajúcich orgánov pri posudzovaní základných práv

14. Systém zavedený rámcovým rozhodnutím o EZ je založený na zásade vzájomného uznávania (odôvodnenie 6, článok 82 ods. 1 ZFEÚ), pričom vykonanie EZ predstavuje pravidlo (článok 1 ods. 2) a odmietnutie vykonania je výnimkou. Takéto odmietnutie, ktoré by mohlo zvýšiť riziko beztretnosti a ohroziť bezpečnosť občanov a ochranu obetí, je v zásade možné len za okolností uvedených v článkoch 3, 4 a 4a rámcového rozhodnutia. Hoci sa v rámcovom rozhodnutí nestanovuje dôvod na odmietnutie v prípade bezprostredného porušenia základných práv, toto nemá vplyv na povinnosť členských štátov dodržiavať základné práva a základné zásady zakotvené v článku 6 ZEÚ a v Charte základných práv (článok 1 ods. 3, odôvodnenia 12 a 13).

15. Súdny dvor Európskej únie konštatoval, že vykonávajúci justičný orgán môže za výnimočných okolností a za určitých podmienok odmietnuť vykonať európsky zatykač, ak existuje reálne riziko, že odovzdanie dotknutej osoby by mohlo viesť k neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu v zmysle článku 4 charty¹¹ z dôvodu podmienok výkonu pozbavenia osobnej slobody vo vydávajúcom štáte alebo porušenia základného práva na spravodlivý proces zakotveného v článku 47 ods. 2 charty¹² vzhľadom na obavy týkajúce sa nezávislosti súdnictva vo vydávajúcom štáte. Pracovníci v tejto oblasti tak čelia náročnej úlohe riešiť kolíziu medzi vzájomným uznávaním a ochranou základných práv v jednotlivých prípadoch.

Ochrana pred neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním

16. Zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu stanovený v článku 4 Charty je absolútny v tom, že úzko súvisí s rešpektovaním ľudskej dôstojnosti, ktorá je predmetom článku 1 Charty a jednou zo základných hodnôt Únie a jej členských štátov uvedených v článku 2 ZEÚ¹³.
17. Rada zdôrazňuje, že výzvy súvisiace s podmienkami výkonu pozbavenia osobnej slobody vo vydávajúcom členskom štáte sa musia riešiť v tomto členskom štáte a vo vzťahu ku všetkým zadržiavaným osobám. Zdôrazňuje skutočnosť, že minimálne normy a referenčné hodnoty týkajúce sa podmienok výkonu pozbavenia osobnej slobody vrátane väzby, už existujú vo forme uznávaných právne nezáväzných nástrojov, najmä Európskych väzenských pravidiel Rady Európy¹⁴. Rada nabáda členské štáty, aby prijali opatrenia potrebné na zabezpečenie súladu s týmito nástrojmi.

¹¹ SDEÚ, 5. apríla 2016, C-404/15, Aranyosi a Caldaru; SDEÚ, 25. júla 2018, C-220/18 PPU; SDEÚ, 15. októbra 2019, C-128/18, Dorobantu.

¹² SDEÚ, 25. júla 2018, C-216/18 PPU, LM. Pozri prebiehajúce konania v spojených veciach C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, Openbaar Ministerie a i.

¹³ SDEÚ, 5. apríla 2016, C-404/15, Aranyosi a Caldaru, body 85 a 87.

¹⁴ Odporúčanie Rec(2006)2 Výboru ministrov členských štátov o Európskych väzenských pravidlách.

18. Rada zdôrazňuje, že pracovníkom v tejto oblasti je dôležité poskytnúť potrebnú podporu a informácie na vykonanie dvojstupňového posúdenia, ako stanovil SDEÚ¹⁵. Tieto osoby musia mať prístup k objektívnym, spoľahlivým, konkrétnym a riadne aktualizovaným informáciám s cieľom – v prvom kroku – posúdiť, či existujú nedostatky v súvislosti s podmienkami výkonu pozbavenia osobnej slobody vo vydávajúcom členskom štáte, ktoré môžu byť systémové alebo všeobecne rozšírené, čo môže mať vplyv na určité skupiny ľudí, alebo ktoré môžu mať vplyv na určité miesta výkonu pozbavenia osobnej slobody. Na účely druhého kroku v rámci posúdenia musia títo pracovníci dostať podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia o EZ všetky potrebné informácie o podmienkach, za ktorých sa má dotknutá osoba vo vydávajúcom členskom štáte skutočne zadržiavať, aby sa posúdilo, či existujú závažné dôvody domnievať sa, že v prípade odovzdania by táto osoba bola vystavená skutočnému riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania.
19. Rada víta skutočnosť, že s cieľom zlepšiť prístup k potrebným informáciám spustila Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) v roku 2019 databázu údajov o výkone pozbavenia osobnej slobody v trestnom konaní, v ktorej na jednom mieste zhromaždila informácie z rokov 2015 – 2019 o podmienkach výkonu pozbavenia osobnej slobody vo všetkých členských štátoch EÚ. Agentúra FRA sa vyzýva, aby túto databázu pravidelne aktualizovala s cieľom zabezpečiť, aby poskytnuté informácie spĺňali požiadavky stanovené Súdny dvorom Európskej únie, a v strednodobom horizonte posúdila, či databáza spĺňa potreby, ktoré vyplývajú z praxe.
20. Rada vyzýva Komisiu, aby pri aktualizácii príručky o európskom zatykači kládla osobitný dôraz na poskytnutie usmernení pre pracovníkov v tejto oblasti, pokiaľ ide o otázku podmienok výkonu pozbavenia osobnej slobody, zohľadňujúc pritom výsledky prebiehajúceho deviateho kola vzájomných hodnotení. V tejto súvislosti by Komisia mala zvážiť aj vhodnosť vypracovania praktických riešení, ako je vzor na vyžiadanie doplňujúcich informácií podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia o EZ.

¹⁵ SDEÚ, 5. apríla 2016, C-404/15, Aranyosi a Caldaru; SDEÚ, 25. júla 2018, C-220/18 PPU, body 88 – 94; SDEÚ, 15. októbra 2019, C-128/18, Dorobantu, body 52 – 55.

21. Právo na spravodlivý proces, zakotvené v článku 47 ods. 2 Charty, má zásadný význam ako záruka ochrany všetkých práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva EÚ, a ochrany spoločných hodnôt členských štátov stanovených v článku 2 ZEÚ, najmä hodnoty právneho štátu¹⁶.
22. Rada pripomína členským štátom ich zodpovednosť za zabezpečenie dodržiavania zásad právneho štátu v EÚ, ako aj za zabezpečenie práva na spravodlivý proces a najmä za prístup k nezávislému a nestrannému súdu. Členské štáty musia prijať opatrenia potrebné na nápravu nedostatkov s cieľom posilniť vzájomnú dôveru a zabrániť riziku politizácie spolupráce v trestných veciach. Rada vyzýva Komisiu, aby v tejto súvislosti uplatňovala svoju funkciu strážkyne zmlúv.
23. Rada zdôrazňuje, že pracovníkom v tejto oblasti je dôležité poskytnúť potrebnú podporu a informácie na vykonanie dvojstupňového posúdenia, ktoré je potrebné v prípadoch možného rizika porušenia článku 47 ods. 2 Charty, ako stanovil SDEÚ¹⁷. Pracovníci v tejto oblasti musia mať prístup k objektívnym, spoľahlivým, konkrétnym a riadne aktualizovaným materiálom s cieľom v prvom rade posúdiť, či existuje skutočné riziko porušenia základného práva na spravodlivý proces spojené s nedostatočnou nezávislosťou súdov vo vydávajúcom členskom štáte z dôvodu systémových alebo všeobecne rozšírených nedostatkov. V druhom kroku musia títo pracovníci dostať podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia o EZ všetky informácie potrebné na posúdenie toho, či existujú podstatné dôvody domnievať sa, že dotknutá osoba bude vystavená takému riziku, ak bude odovzdaná, so zreteľom na osobnú situáciu tejto osoby, ako aj na povahu trestného činu a skutkové okolnosti, na ktorých je založený európsky zatykač.

¹⁶ SDEÚ, 25. júla 2018, C-216/18 PPU, LM, bod 48.

¹⁷ DEÚ, 25. júla 2018, C-216/18 PPU, LM, body 61, 68, 79.

24. Rada vyzýva Komisiu, aby pri aktualizácii príručky o európskom zatykači poskytla pracovníkom v tejto oblasti usmernenia o tom, ako pristupovať k prípadom údajného rizika porušenia článku 47 ods. 2 Charty, a aby v konzultácii s agentúrou FRA zvažila spôsoby zlepšenia prístupu týchto pracovníkov k informáciám a zdrojom informácií, ktoré môžu využiť, zohľadňujúc pritom kritériá stanovené Súdnym dvorom Európskej únie.

Ubezpečenie

25. V súlade s článkom 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia o EZ a so zásadou lojálnej spolupráce stanovenou v článku 4 ods. 3 prvom pododseku ZEÚ môže vykonávajúci orgán požiadať o doplňujúce informácie a vydávajúci orgán môže poskytnúť ubezpečenie, že základné práva dotknutej osoby nebudú v prípade odovzdania porušené¹⁸.
26. Rada zdôrazňuje, že vykonávajúci justičný orgán sa vzhľadom na vzájomnú dôveru, ktorá musí existovať medzi justičnými orgánmi členských štátov a na ktorej je systém európskeho zatykača založený, musí na toto ubezpečenie spoľahnúť, a to prinajmenšom v prípade neexistencie konkrétnych náznakov o opaku¹⁹.

¹⁸ SDEÚ, 25. júla 2018, C-220/18 PPU, ML, body 108 – 110.

¹⁹ SDEÚ, 25. júla 2018, C-220/18 PPU, ML, bod 112.

C. Riešenie určitých aspektov postupu vo vydávajúcom a vo vykonávajúcom členskom štáte

Posilnenie procesných práv v konaniach o EZ

27. Pokiaľ ide o procesné práva podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní, dosiahol sa už značný pokrok. Pri vykonávaní plánu na posilnenie procesných práv²⁰, ktorý bol súčasťou Štokholmského programu²¹, sa stanovili spoločné minimálne požiadavky na trestné konania, a to v smernici 2010/64/EÚ (právo na tlmočenie a preklad), smernici 2012/13/EÚ (právo na informácie), smernici 2013/48/EÚ (právo na prístup k obhajcovi), smernici (EÚ) 2016/343 (prezumpcia neviny, právo byť prítomný na konaní pred súdom), smernici (EÚ) 2016/800 (procesné záruky pre deti) a smernici (EÚ) 2016/1919 (právna pomoc).
28. Zo správ Komisie o vykonávaní, ktoré boli uverejnené 18. decembra 2018 v súvislosti so smernicami 2010/64/EÚ²² a 2012/13/EÚ²³ a 27. septembra 2019 v súvislosti so smernicou 2013/48/EÚ²⁴, vyplýva jasná potreba zlepšenia transpozície týchto smerníc. Rada vyzýva dotknuté členské štáty, aby odstránili nedostatky zistené v správach o vykonávaní a zabezpečili úplné a správne vykonávanie uvedených smerníc. Je potrebné poznamenať, že Komisia začala postup v prípade nesplnenia povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ a v prípade potreby bude v blízkej budúcnosti v iniciovaní takýchto postupov pokračovať.

²⁰ Uznesenie Rady z 30. novembra 2009 o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní, Ú. v. EÚ C 295, 4.12.2009, s. 1 – 3.

²¹ Štokholmský program – otvorená a bezpečná Európa, ktorá slúži občanom a chráni ich, Ú. v. EÚ C 115, 4.5.2010, s. 1 – 38.

²² COM(2018) 857 final.

²³ COM(2018) 858 final.

²⁴ COM(2019) 560 final.

29. Rada zdôrazňuje, že je potrebné posúdiť praktickú účinnosť procesných práv v konaniach vo vydávajúcom a vykonávajúcom členskom štáte podľa rámcového rozhodnutia o EZ. V tejto súvislosti je hodnotným príspevkom správa, ktorú 27. septembra 2019 uverejnila agentúra FRA („Práva v praxi: prístup k obhajcovi a procesné práva v trestných konaniach a v konaniach o EZ“) a ktorá sa venuje situácii v ôsmich členských štátoch. Rada vyzýva agentúru FRA, aby zvážila možnosť pokračovania v tejto štúdii do roku 2022, s tým, že by sa štúdia rozšírila na všetky členské štáty a osobitný dôraz by sa kládol na skúsenosti obhajcov v rámci postupov odovzdávania.

Preklady

30. Rada pripomína, že EZ sa musí preložiť do jedného z úradných alebo akceptovaných jazykov vykonávajúceho členského štátu, a zdôrazňuje, že preklad náležitej kvality je nevyhnutný pre účinné fungovanie postupov odovzdávania v rámci EZ.
31. Rada vyzýva členské štáty, aby v súvislosti s prekladom európskeho zatykača zvážili, či by mohli viac než v súčasnosti využívať možnosť ustanovenú v článku 8 ods. 2 rámcového rozhodnutia o EZ, a to akceptovať preklad do jedného alebo viacerých iných úradných jazykov Európskej únie s cieľom zjednodušiť a urýchliť postup.

Odovzdanie konania a spory o právomoc

32. Pokiaľ ide o zabránenie beztrestnosti v Európe bez hraníc, napríklad v prípade odmietnutia výkonu európskeho zatykača, v prípade sporu o právomoc alebo v prípade súbežných konaní v dvoch alebo viacerých členských štátoch vo vzťahu k tým istým skutkom, vzniká okrem iného otázka, ako možno konanie účinne odovzdať a ako možno vyriešiť spory o právomoc.

33. Cieľom rámcového rozhodnutia Rady z 30. novembra 2009 o predchádzaní kolíziám pri výkone právomoci v trestných veciach a ich urovnávaní (2009/948/SVV)²⁵ je predchádzať súbežným konaniam vo veci rovnakých skutkov a porušeniam zásady *ne bis in idem*, obsahuje však len ustanovenia o výmene informácií a priamych konzultáciách medzi príslušnými orgánmi členských štátov. Ako sa zdôrazňuje v správe o prípadoch Eurojustu v oblasti predchádzania sporom o právomoci a ich riešenia zo 16. februára 2018, problémy pretrvávajú, a to najmä v zložitých prípadoch a v prípadoch týkajúcich sa negatívnych sporov o právomoc.
34. V súčasnosti neexistuje spoločný právny rámec na odovzdávanie trestných konaní medzi členskými štátmi. Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania z 15. mája 1972 ratifikovalo iba 13 členských štátov. Ostatné členské štáty sa spoliehajú na uplatňovanie Európskeho dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach z 20. apríla 1959 v spojení s Dohovorom o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie z 29. mája 2000 alebo na dvojstranné dohody, alebo neformálnu spoluprácu.
35. V minulosti sa napriek značnému úsiliu, najmä iniciatíve 16 členských štátov v roku 2009 týkajúcej sa rámcového rozhodnutia Rady o odovzdávaní trestného konania²⁶, nepodarilo dosiahnuť konsenzus o nástroji EÚ. Ako sa však zdôrazňuje v správe Eurojustu zo 16. februára 2018 a v záveroch z 52. plenárneho zasadnutia EJS v roku 2019²⁷, pracovníci v tejto oblasti naďalej čelia v dôsledku uvedenej situácie právnym a praktickým výzvam, a preto vo veľkej miere podporujú vytvorenie nástroja EÚ.

²⁵ Ú. v. EÚ L 328, 15.12.2009, s. 42 – 47.

²⁶ Ú. v. EÚ C 219, 12.9.2009, s. 7 – 17.

²⁷ 14501/19.

36. V zásade platí, že spoločné pravidlá členských štátov týkajúce sa odovzdávania konaní a sporov o právomoc by mohli významne prispieť k boju proti cezhraničnej trestnej činnosti zvýšením efektívnosti trestného konania a zlepšením riadneho výkonu spravodlivosti v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.
37. Rumunské predsedníctvo vo svojej správe o ďalšom postupe v oblasti vzájomného uznávania súdnych rozhodnutí v trestných veciach²⁸ navrhlo ďalšie preskúmanie potreby iniciovať legislatívny návrh o odovzdávaní trestného konania v širšom kontexte vrátane posúdenia ustanovení rámcového rozhodnutia 2009/948/SVV o kolíziách právomocí. Komisia na základe tejto správy financovala akademickú štúdiu o odovzdávaní trestného konania, ktorá bude dokončená v druhej polovici roku 2021.
38. Rada vyzýva Komisiu, aby hneď, ako bude výsledok tejto štúdie k dispozícii, uskutočnila s členskými štátmi, Eurojustom a EJS diskusiu o tom, či je nový návrh nástroja EÚ o odovzdávaní trestného konania uskutočniteľný a či by predstavoval pridanú hodnotu. Komisia sa vyzýva, aby v prípade kladnej odpovede vypracovala posúdenie vplyvu a prípadne legislatívny návrh.

Podpora alternatív k pozbaveniu osobnej slobody a používaniu európskeho zatykača

39. Rada nabáda členské štáty, aby preskúmali možnosti, ako v prípade potreby zlepšiť využívanie trestov a opatrení nezahŕňajúcich pozbavenie osobnej slobody, ako sa uvádza v záveroch Rady o využívaní trestov a opatrení nezahŕňajúcich pozbavenie osobnej slobody v oblasti trestnej spravodlivosti²⁹, ktoré boli prijaté počas fínskeho predsedníctva.

²⁸ 9728/19.

²⁹ Ú. v. EÚ C 422, 16.12.2019, s. 9.

40. Pri posudzovaní dôsledkov, ktoré bude mať vykonanie EZ pre slobodu vyžiadanej osoby, musí vydávajúci orgán určiť, či je vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu vydanie európskeho zatykača primerané. Toto posúdenie zahŕňa najmä otázku, či je európsky zatykač najvhodnejším nástrojom alebo či by sa namiesto neho mohli použiť iné opatrenia justičnej spolupráce (napr. európske vyšetrovacie príkazy, európske príkazy na dohľad, odovzdávanie väzňov).
41. Rada vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zvážili, či je potrebné posilniť využívanie iných opatrení justičnej spolupráce, zohľadňujúc pritom výsledky prebiehajúceho deviateho kola vzájomných hodnotení.

D. Vybavovanie žiadostí o vydanie občanov EÚ do tretích krajín

42. Rada pripomína diskusiu o aktuálnom stave vybavovania žiadostí tretích krajín o vydanie občanov EÚ, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi dožiadaného členského štátu, ktorá sa uskutočnila počas neformálnej videokonferencie ministrov spravodlivosti 4. júna 2020.

43. Vzhľadom na rozsudky Súdneho dvora EÚ vo veci *Petruhhin* a niekoľko nasledujúcich rozsudkov³⁰ majú členské štáty pri vybavovaní takýchto žiadostí dve povinnosti: na jednej strane povinnosť splniť si existujúce záväzky podľa medzinárodného práva a zamedziť riziku, že dotknutý trestný čin zostane nepotrestaný, a na druhej strane povinnosť členských štátov, ktoré nevydávajú svojich štátnych príslušníkov, chrániť v súlade so zásadami voľného pohybu a nediskriminácie na základe štátnej príslušnosti občanov iných členských štátov čo najúčinnnejšie pred opatreniami, ktoré by ich mohli pripraviť o právo voľného pohybu a pobytu v rámci EÚ. Súdny dvor v tejto súvislosti objasnil, že dožiadaný členský štát musí overiť, či existuje alternatívne opatrenie, ktoré by menej obmedzovalo výkon práva na voľný pohyb a ktoré by bolo rovnako účinné z hľadiska dosiahnutia cieľa, ktorým je zabránenie beztrestnosti³¹. To zahŕňa informovanie členského štátu, ktorého je dotknutá osoba štátnym príslušníkom, a v prípade žiadosti tohto členského štátu odovzdanie vyžiadanej osoby tomuto členskému štátu na základe rámcového rozhodnutia o EZ za predpokladu, že uvedený členský štát má právomoc stíhať túto osobu za trestné činy spáchané mimo svojho vnútroštátneho územia³².
44. Značné úsilie sa vyvinulo s cieľom získať prehľad o praktickom uplatňovaní zásad, ktoré vyplývajú z veci *Petruhhin*, zo strany členských štátov³³. Existujúca judikatúra však neprináša riešenie pre prípady, keď členský štát štátnej príslušnosti nemôže vydať EZ vo vzťahu k vyžiadanej osobe.

³⁰ SDEÚ, 6. septembra 2016, C-182/15, *Petruhhin*; SDEÚ, 10. apríla 2018, C-191/16, *Pisciotti*; SDEÚ, 13. novembra 2018, C-247/17, *Raugevicius*; SDEÚ, 2. apríla 2020, C-897/19 PPU, *Ruská federácia*; pozri prebiehajúce konanie vo veci C-398/19, *Generalstaatsanwaltschaft Berlin*.

³¹ SDEÚ, 6. septembra 2016, C-182/15, *Petruhhin*; body 41, 47 – 50.

³² SDEÚ, 6. septembra 2016, C-182/15, *Petruhhin*; body 41, 47 – 50.

³³ Pozri dokumenty Rady 10429/17, 15786/17 a 15207/17.

45. Rada víta skutočnosť, že Eurojust a EJS vykonali mimoriadne užitočnú analýzu toho, ako sa v praxi pristupuje k žiadostiam tretích krajín o vydanie občanov Únie. Rada sa k výsledkom tejto analýzy včas vráti a rozhodne, či by sa mali prijať nejaké nadväzujúce opatrenia, a ak áno, v akej forme.
46. Z praktických skúseností v rozličných členských štátoch vyplýva, že existujú prípady, v rámci ktorých tretie krajiny predkladajú neopodstatnené a neoprávnené žiadosti o vydanie. Rada vyzýva Komisiu, aby vzhľadom na výsledky analýzy Eurojustu a EJS zvažila, či sú potrebné dodatočné opatrenia, ako napr. návrh na spoločný prístup k riešeniu potenciálne neoprávnených žiadostí tretích krajín o vypátranie a vydanie vrátane politicky motivovaných žiadostí. V tejto súvislosti by sa mali vziať do úvahy najlepšie postupy členských štátov.

E. Posilnenie postupov odovzdávania v rámci EZ v čase krízy

47. Členské štáty prijali na zabránenie šíreniu ochorenia COVID-19 rôzne opatrenia, ako sú napr. uzavretie hraníc, pozastavenie leteckej dopravy a zavedenie prísnych pravidiel týkajúcich sa kontaktov a dodržiavania bezpečnej vzdialenosti. To malo významný vplyv aj na justičnú spoluprácu v trestných veciach, najmä na postupy odovzdávania osôb podľa rámcového rozhodnutia o EZ.
48. Rada zdôrazňuje, že zabezpečenie riadneho fungovania justičnej spolupráce v trestných veciach v časoch krízy má pre priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti veľký význam. Pandémia COVID-19 podčiarkla význam koordinovanej a rýchlej výmeny informácií a skúseností a potrebu ďalšej digitalizácie spolupráce medzi členskými štátmi.

49. Pokiaľ ide o potrebnú výmenu informácií a skúseností v čase krízy, zásadne dôležitý je koordinovaný prístup všetkých zúčastnených aktérov, aby sa zabránilo zdvojovaniu práce a zjednodušil sa zber a šírenie informácií. Ukázalo sa, že dotazníky sú cenným nástrojom na zber informácií, a pravidelne aktualizovaná kompilácia Eurojustu a EJS, ktorá sa zostavila z informácií získaných Eurojustom, EJS a predsedníctvom/generálnym sekretariátom Rady, sa ukázala ako cenný nástroj na koordinovanú výmenu informácií, ktorý taktiež vo veľkej miere pomáha pracovníkom v tejto oblasti. V budúcnosti by sa malo zväziť vytvorenie elektronickej platformy, na ktorej by sa v čase krízy mohli každodenne poskytovať a aktualizovať užitočné informácie.
50. Rada zdôrazňuje, že digitalizácia zohráva ústrednú úlohu. Pandémia COVID-19 jasne poukázala na potrebu rýchlej a komplexnej digitalizácie cezhraničnej justičnej spolupráce, ako sa zdôrazňuje v záveroch Rady „Prístup k spravodlivosti a využívanie príležitostí, ktoré prináša digitalizácia“, ktoré boli schválené počas nemeckého predsedníctva³⁴. Praktické problémy možno v mnohých prípadoch prekonať digitálnymi riešeniami.
51. Rada víta záverečnú správu Komisie o štúdiu o cezhraničnej digitálnej trestnej justícii, ktorá bola uverejnená 14. septembra 2020. V kontexte opatrení prijímaných v nadväznosti na túto štúdiu by sa osobitná pozornosť mala venovať týmto aspektom: vytvorenie zabezpečených elektronických komunikačných kanálov medzi príslušnými orgánmi, harmonizovaný prístup k uznávaniu a využívaniu elektronického podpisu alebo aspoň flexibilnejšie využívanie existujúcich systémov, zaistenie bezpečných spôsobov prenosu veľkých súborov a lepšie zosúladenie videokonferenčných systémov, najmä pokiaľ ide o ich kvalitu a technickú interoperabilitu.

³⁴ Ú. v. EÚ C 342I, 14.10.2020, s. 1 – 7.